PIRÁMIDE DE BENEFICIADOS Y PERJUDICADOS POR LA INMIGRACIÓN

Documento trilingüe · Castellano · English · Català

Autor: Xema Gatnau

ABSTRACT · RESUMEN · RESUM

Castellano — Este trabajo propone una pirámide conceptual de siete niveles que ordena distintos grupos sociales según el beneficio o perjuicio relativo que obtendrían de la inmigración. La cúspide reúne a quienes la necesitan como factor económico o profesional; los niveles intermedios incluyen élites político-activistas, estructuras institucionales, propietarios, clases medias-altas e inmigrantes como beneficiarios relativos; y la base concentra a las clases medias no propietarias y, especialmente, a la clase media-baja y los trabajadores locales que soportan los costes. El modelo separa en cada nivel sus integrantes de la tesis interpretativa correspondiente.

English — This paper proposes a seven-level conceptual pyramid ordering social groups according to the relative benefits or costs they would derive from immigration. At the top are actors for whom immigration functions as an economic or professional necessity; the intermediate levels include political-activist elites, institutional structures, property owners, upper-middle classes, and immigrants as relative beneficiaries; while the lower levels contain non-property-owning middle classes and, especially, lower-middle-class and local workers bearing the costs. Each level distinguishes its members from the interpretive thesis attached to it.

Català — Aquest treball proposa una piràmide conceptual de set nivells que ordena diversos grups socials segons el benefici o perjudici relatiu que obtindrien de la immigració. A la cúspide hi ha els actors per als quals la immigració funciona com una necessitat econòmica o professional; els nivells intermedis inclouen elits politicoactivistes, estructures institucionals, propietaris, classes mitjanes-altes i immigrants com a beneficiaris relatius; i la base concentra les classes mitjanes no propietàries i, especialment, la classe mitjana-baixa i els treballadors locals que suporten els costos. Cada nivell diferencia els seus integrants de la tesi interpretativa corresponent.

TAGS · KEYWORDS · PARAULES CLAU

ES: inmigración · distribución de beneficios y costes · estructura social · mercado laboral · vivienda · élites · clases sociales · economía política

EN: immigration · distribution of benefits and costs · social structure · labor market · housing · elites · social classes · political economy

CA: immigració · distribució de beneficis i costos · estructura social · mercat laboral · habitatge · elits · classes socials · economia política

CASTELLANO

Infografía del idioma — conservada sin modificaciones

CÚSPIDE — LOS QUE NECESITAN LA INMIGRACIÓN PARA ENRIQUECERSE

En la cúspide se sitúan los actores para quienes la inmigración no constituye simplemente un fenómeno social, sino un elemento directamente funcional a su modelo de negocio o a una fuente específica de rentabilidad. Son los beneficiarios más intensos porque una parte de su actividad puede depender de la existencia continuada de esos flujos.

Integrantes del nivel

- Empresarios de sectores intensivos en trabajo cuya viabilidad depende de disponer de mano de obra inmigrante barata. Incluso cuando los inmigrantes representan solo aproximadamente un 20–30 % de la plantilla, esa fracción puede ser estructural para que determinados negocios mantengan su modelo de costes y puedan existir en su forma actual.
- Propietarios de hostales, alojamientos u otros inmuebles alquilados a ONGs, entidades asistenciales o departamentos de bienestar social para alojar inmigrantes.
- Operadores económicos vinculados a barcos, transporte o actividades de "rescate" marítimo de inmigrantes que obtienen ingresos de esa actividad y que, dentro de esta lectura crítica, forman parte de una economía lucrativa asociada al traslado de personas.

◆ **Tesis del nivel:** *Aquí la inmigración funciona como un factor productivo esencial: para algunos actores no es solo conveniente, sino necesaria para mantener o aumentar su enriquecimiento.*

SEGUNDO NIVEL — LOS QUE VIVEN DEL DISCURSO

El segundo escalón corresponde a una élite político-activista y comunicativa cuya posición profesional, visibilidad o influencia está estrechamente vinculada a la defensa del statu quo inmigracionista y a la producción de un discurso legitimador alrededor de la inmigración.

Integrantes del nivel

- Portavoces y figuras públicas del discurso "welcome refugees" y de campañas de "no al racismo".
- Activistas profesionalizados y personas que obtienen ingresos, posición, financiación, visibilidad o carrera pública defendiendo estas políticas y este marco discursivo.
- Líderes de partidos y dirigentes políticos que construyen una parte importante de su legitimidad pública alrededor de esta causa.

◆ **Tesis del nivel:** *La inmigración se convierte aquí en capital simbólico y profesional, y en factor reproductivo del estatus y del poder.*

TERCER NIVEL — LOS QUE SE BENEFICIAN DEL SISTEMA

En el tercer nivel se encuentran actores políticos, sindicales, institucionales y profesionales que no necesitan necesariamente la inmigración para existir, pero para quienes un volumen mayor de inmigración puede resultar relativamente beneficioso porque amplía su base electoral, su campo de intervención, su demanda profesional o su relevancia institucional.

Integrantes del nivel

- Partidos políticos que pueden ampliar su base electoral entre población de origen inmigrante; dentro de esta tesis se incluyen especialmente partidos socialistas o de izquierda que obtienen entre estos colectivos una proporción de voto superior a la de otros partidos.
- Sindicatos, organizaciones institucionales y estructuras políticas cuyo campo de actuación aumenta con la dimensión del fenómeno migratorio.

ONGs y entidades dedicadas a la acogida, integración, asistencia o gestión de población inmigrante.

Profesionales de los servicios sociales, como asistentes sociales y otros perfiles asistenciales, cuya necesidad no depende exclusivamente de la inmigración, pero cuya demanda puede aumentar cuando crecen las necesidades sociales asociadas.

◆ **Tesis del nivel:** *No dependen directamente de la inmigración, pero el fenómeno expande su campo de acción, su demanda, su relevancia institucional o su potencial de poder.*

CUARTO NIVEL — LOS QUE GANAN A CORTO PLAZO

Por debajo se sitúan clases medias-altas, empresarios no directamente dependientes de la inmigración y, sobre todo, propietarios de activos. El beneficio es más indirecto y patrimonial: una población mayor puede elevar el PIB agregado, aumentar la demanda de bienes y servicios y tensionar al alza el valor o las rentas de determinados inmuebles.

Integrantes del nivel

Propietarios de vivienda, locales y otros activos inmobiliarios que pueden beneficiarse de una mayor demanda y del aumento de precios o alquileres.

Clases medias-altas y sectores acomodados que captan parte del crecimiento agregado del PIB y de la expansión de la demanda.

Empresarios y profesionales que, sin depender de mano de obra inmigrante, pueden beneficiarse marginalmente del aumento del tamaño del mercado.

◆ **Tesis del nivel:** *El beneficio es indirecto y mayoritariamente cortoplacista. Puede verse parcialmente neutralizado por mayor presión fiscal, degradación social o costes institucionales. A largo plazo, si la inmigración se vuelve masiva y transforma profundamente la estructura social, este enfoque sostiene que incluso estas élites pueden dejar de salir beneficiadas: una "invasión de facto" puede alterar las élites existentes y desplazar a quienes inicialmente creían estar protegidos por su posición.*

QUINTO NIVEL — INMIGRANTES (BENEFICIO RELATIVO)

Los propios inmigrantes constituyen un nivel específico porque, aunque no sean los más privilegiados de la sociedad receptora ni disfruten necesariamente de altos niveles de consumo, el movimiento migratorio suele representar para ellos una mejora relativa respecto a su punto de partida.

Integrantes del nivel

Inmigrantes que acceden a oportunidades económicas, servicios, seguridad material o condiciones generales que consideran mejores que las disponibles en su país de origen.

Trabajan en sectores de baja remuneración y sin muchos lujos; en determinados segmentos laborales su incorporación puede contribuir a presionar a la baja los salarios o las condiciones de trabajadores ya presentes.

Algunos inmigrantes dependen en mayor medida de ayudas públicas o de mecanismos asistenciales y pueden mantener un nivel de vida que consideran preferible al que tendrían en su país de origen.

◆ **Tesis del nivel:** *Su posición mejora en relación con su punto de partida y, en general, si permanecen en el país, es porque están suficientemente satisfechos con su situación. El beneficio debe entenderse aquí en términos relativos, no como pertenencia a una élite o a un grupo social especialmente rico.*

SEXTO NIVEL — LOS QUE NO TIENEN CLARO QUÉ GANAN

Este nivel corresponde principalmente a las clases medias no propietarias. Pueden recibir algunos beneficios difusos del crecimiento agregado o del consumo, pero no capturan con claridad las rentas patrimoniales ni los beneficios empresariales de los niveles superiores, mientras empiezan a soportar costes cada vez más visibles.

Integrantes del nivel

- Clases medias no propietarias que no se benefician de la revalorización inmobiliaria o del aumento de las rentas del alquiler.
- Trabajadores y hogares con beneficios económicos indirectos o difíciles de identificar.
- Personas que pueden asumir mayores costes fiscales, residenciales o de acceso a servicios sin recibir una compensación clara.

◆ **Tesis del nivel:** *Es una zona de incertidumbre: los beneficios son difusos y los costes crecientes. No son necesariamente los más perjudicados, pero tampoco queda claro qué ganan con el proceso.*

BASE — LOS QUE SOPORTAN LOS COSTES

En la base se sitúan la clase media-baja, la clase trabajadora local y, en particular, los hogares no propietarios expuestos directamente a la competencia por salarios, vivienda y servicios públicos. Dentro del modelo, son quienes concentran una mayor proporción de costes y reciben menos beneficios compensatorios.

Integrantes del nivel

- Trabajadores locales de salarios bajos o medios-bajos expuestos a una mayor oferta laboral y a presión a la baja sobre salarios o condiciones.
- Hogares no propietarios que soportan el aumento del precio de los alquileres y una mayor competencia por vivienda asequible.
- Usuarios intensivos de servicios públicos que sufren saturación, tiempos de espera o una menor disponibilidad relativa de recursos.
- Vecinos de barrios donde se concentra el crecimiento demográfico y que perciben degradación del entorno, mayor inseguridad o cambios acelerados en las condiciones de convivencia.
- Clases bajas y medias-bajas que pueden percibir que una parte de los recursos sociales disponibles se reparte entre más población mientras ellos no reciben prácticamente ningún beneficio directo de la inmigración.

◆ **Tesis del nivel:** *Aquí se concentran los efectos negativos: costes directos sin beneficios compensatorios claros. Esta franja puede abarcar una parte muy amplia de la población —potencialmente una gran parte de la clase media no propietaria y trabajadora— y constituye, en este modelo, el grupo social más perjudicado por la inmigración.*

ENGLISH

Infografía del idioma — conservada sin modificaciones

APEX — THOSE WHO NEED IMMIGRATION TO PROFIT

At the apex are actors for whom immigration is not merely a social phenomenon but a directly functional element of their business model or a specific source of profitability. They are the most intensive beneficiaries because part of their activity may depend on the continued existence of these flows.

Members of this level

- Businesses in labor-intensive sectors whose viability depends on access to low-cost immigrant labor. Even when immigrants account for only around 20–30% of the workforce, that fraction may be structurally necessary for some firms to preserve their cost model and continue operating in their current form.
- Owners of hostels, accommodation facilities, or other properties rented to NGOs, welfare bodies, or public administrations to house immigrants.
- Economic operators linked to boats, transport, or maritime "rescue" activities involving immigrants that generate revenue and that, within this critical interpretation, form part of a profitable economy associated with the movement of people.

◆ **Level thesis:** *Here immigration functions as an essential production factor: for some actors it is not merely convenient but necessary to maintain or increase their enrichment.*

SECOND LEVEL — THOSE WHO LIVE OFF THE NARRATIVE

The second tier consists of a political-activist and communicative elite whose professional position, visibility, or influence is closely linked to defending the pro-immigration status quo and producing a legitimizing narrative around immigration.

Members of this level

- Spokespersons and public figures associated with "welcome refugees" and "no to racism" campaigns.
- Professionalized activists and people who obtain income, position, funding, visibility, or public careers by defending these policies and this narrative framework.
- Party leaders and political figures who build an important part of their public legitimacy around this cause.

◆ **Level thesis:** *Immigration becomes symbolic and professional capital, and a reproductive factor of status and power.*

THIRD LEVEL — THOSE WHO BENEFIT FROM THE SYSTEM

The third level includes political, trade-union, institutional, and professional actors who do not necessarily need immigration in order to exist but for whom larger immigration flows may be relatively beneficial because they expand their electoral base, field of intervention, professional demand, or institutional relevance.

Members of this level

- Political parties that may expand their electoral base among voters of immigrant origin; within this thesis, socialist or left-wing parties are especially included where they obtain a higher share of support among these groups than other parties.
- Trade unions, institutional organizations, and political structures whose field of activity expands with the scale of migration.
- NGOs and organizations devoted to reception, integration, assistance, or management of immigrant populations.
- Social-service professionals, such as social workers and related roles, whose necessity does not depend exclusively on immigration but whose demand may rise as associated social needs increase.

◆ **Level thesis:** *They do not depend directly on immigration, but the phenomenon expands their field of action, demand, institutional relevance, or potential power.*

FOURTH LEVEL — THOSE WHO GAIN IN THE SHORT TERM

Below them are upper-middle classes, businesses not directly dependent on immigration, and especially asset owners. Their benefit is more indirect and patrimonial: a larger population may increase aggregate GDP, expand demand for goods and services, and push up the value or rents of certain properties.

Members of this level

Owners of housing, commercial premises, and other real-estate assets who may benefit from greater demand and higher prices or rents.

Upper-middle and affluent groups that capture part of aggregate GDP growth and demand expansion.

Businesses and professionals who, without depending on immigrant labor, may benefit marginally from a larger market.

◆ **Level thesis:** *The benefit is indirect and largely short-term. It may be partly offset by higher taxation, social deterioration, or institutional costs. In the long run, if immigration becomes massive and deeply transforms the social structure, this approach holds that even these elites may cease to benefit: a "de facto invasion" can alter existing elites and displace those who initially believed their social position protected them.*

FIFTH LEVEL — IMMIGRANTS (RELATIVE BENEFIT)

Immigrants themselves form a distinct level because, although they are not necessarily among the most privileged groups in the receiving society and may not enjoy high levels of consumption, migration generally represents a relative improvement compared with their starting point.

Members of this level

Immigrants who gain access to economic opportunities, services, material security, or general conditions they regard as better than those available in their country of origin.

They work in low-paid sectors and without many luxuries; in some labor-market segments their entry may contribute to downward pressure on the wages or conditions of workers already present.

Some immigrants rely more heavily on public assistance or welfare mechanisms and may maintain a standard of living they consider preferable to what they would have in their country of origin.

◆ **Level thesis:** *Their position improves relative to their starting point and, in general, if they remain in the country, it is because they are sufficiently satisfied with their situation. The benefit here is relative and does not imply membership in an elite or an especially wealthy social group.*

SIXTH LEVEL — THOSE WHO ARE UNCERTAIN WHAT THEY GAIN

This tier mainly corresponds to non-property-owning middle classes. They may receive some diffuse benefits from aggregate growth or consumption, but they do not clearly capture the property income or business gains of the upper levels while beginning to bear increasingly visible costs.

Members of this level

Non-property-owning middle classes who do not benefit from real-estate appreciation or higher rental income.

Workers and households whose economic benefits are indirect or difficult to identify.

People who may bear higher fiscal, housing, or public-service costs without receiving clear compensation.

◆ **Level thesis:** *This is a zone of uncertainty: benefits are diffuse and costs are rising. They are not necessarily the most harmed, but it is not clear what they gain from the process.*

BASE — THOSE WHO BEAR THE COSTS

At the base are the lower-middle class, local working class, and especially non-property-owning households directly exposed to competition over wages, housing, and public services. Within the model, they are the groups that concentrate a larger share of costs while receiving fewer compensating benefits.

Members of this level

- Low- and lower-middle-income local workers exposed to a larger labor supply and downward pressure on wages or working conditions.
- Non-property-owning households facing higher rents and greater competition for affordable housing.
- Intensive users of public services facing congestion, longer waiting times, or lower relative availability of resources.
- Residents of neighborhoods where population growth is concentrated and who perceive environmental deterioration, increased insecurity, or rapid changes in living conditions.
- Lower and lower-middle classes who may perceive that available social resources are shared among a larger population while they receive almost no direct benefit from immigration.

◆ **Level thesis:** *This is where negative effects concentrate: direct costs without clear compensating benefits. This group may encompass a very large share of the population — potentially much of the non-property-owning middle and working classes — and is, within this model, the social group most harmed by immigration.*

CATALÀ

Infografía del idioma — conservada sin modificaciones

CÚSPIDE — ELS QUE NECESSITEN LA IMMIGRACIÓ PER ENRIQUIR-SE

A la cúspide se situen els actors per als quals la immigració no constitueix simplement un fenomen social, sinó un element directament funcional al seu model de negoci o a una font específica de rendibilitat. Són els beneficiaris més intensos perquè una part de la seva activitat pot dependre de l'existència continuada d'aquests fluxos.

Integrants del nivell

- Empresaris de sectors intensius en treball la viabilitat dels quals depèn de disposar de mà d'obra immigrant barata. Encara que els immigrants representin només aproximadament un 20–30 % de la plantilla, aquesta fracció pot ser estructural perquè determinats negocis mantinguin el seu model de costos i puguin existir en la forma actual.
- Propietaris d'hostals, allotjaments o altres immobles llogats a ONGs, entitats assistencials o departaments de benestar social per allotjar immigrants.
- Operadors econòmics vinculats a vaixells, transport o activitats de "rescat" marítim d'immigrants que obtenen ingressos d'aquesta activitat i que, dins d'aquesta lectura crítica, formen part d'una economia lucrativa associada al trasllat de persones.

◆ **Tesi del nivell:** *Aquí la immigració funciona com un factor productiu essencial: per a alguns actors no és només convenient, sinó necessària per mantenir o augmentar el seu enriquiment.*

SEGON NIVELL — ELS QUE VIUEN DEL DISCURS

El segon esglaó correspon a una elit político-activista i comunicativa la posició professional, visibilitat o influència de la qual està estretament vinculada a la defensa de l'statu quo immigracionista i a la producció d'un discurs legitimador al voltant de la immigració.

Integrants del nivell

- Portaveus i figures públiques del discurs "welcome refugees" i de campanyes de "no al racisme".
- Activistes professionalitzats i persones que obtenen ingressos, posició, finançament, visibilitat o carrera pública defensant aquestes polítiques i aquest marc discursiu.
- Líders de partits i dirigents polítics que construeixen una part important de la seva legitimitat pública al voltant d'aquesta causa.

◆ **Tesi del nivell:** *La immigració esdevé capital simbòlic i professional, i factor reproductiu de l'estatus i del poder.*

TERCER NIVELL — ELS QUE ES BENEFICIEN DEL SISTEMA

En el tercer nivell hi ha actors polítics, sindicals, institucionals i professionals que no necessiten necessàriament la immigració per existir, però per als quals un volum més gran d'immigració pot resultar relativament beneficiós perquè amplia la seva base electoral, el seu camp d'intervenció, la seva demanda professional o la seva rellevància institucional.

Integrants del nivell

- Partits polítics que poden ampliar la seva base electoral entre població d'origen immigrant; dins d'aquesta tesi s'hi inclouen especialment partits socialistes o d'esquerra que obtenen entre aquests col·lectius una proporció de vot superior a la d'altres partits.
- Sindicats, organitzacions institucionals i estructures polítiques el camp d'actuació de les quals augmenta amb la dimensió del fenomen migratori.
- ONGs i entitats dedicades a l'acollida, integració, assistència o gestió de població immigrant.

Professionals dels serveis socials, com ara assistents socials i altres perfils assistencials, la necessitat dels quals no depèn exclusivament de la immigració, però la demanda dels quals pot augmentar quan creixen les necessitats socials associades.

◆ **Tesi del nivell:** *No depenen directament de la immigració, però el fenomen expandeix el seu camp d'acció, la seva demanda, la seva rellevància institucional o el seu potencial de poder.*

QUART NIVELL — ELS QUE GUANYEN A CURT TERMINI

Per sota se situen les classes mitjanes-altes, empresaris no directament dependents de la immigració i, sobretot, propietaris d'actius. El benefici és més indirecte i patrimonial: una població més gran pot elevar el PIB agregat, augmentar la demanda de béns i serveis i pressionar a l'alça el valor o les rendes de determinats immobles.

Integrants del nivell

Propietaris d'habitatges, locals i altres actius immobiliaris que poden beneficiar-se d'una demanda més gran i de l'augment de preus o lloguers.

Classes mitjanes-altes i sectors acomodats que capten una part del creixement agregat del PIB i de l'expansió de la demanda.

Empresaris i professionals que, sense dependre de mà d'obra immigrant, poden beneficiar-se marginalment de l'augment de la mida del mercat.

◆ **Tesi del nivell:** *El benefici és indirecte i majoritàriament curtterminista. Pot quedar parcialment neutralitzat per una pressió fiscal més gran, degradació social o costos institucionals. A llarg termini, si la immigració esdevé massiva i transforma profundament l'estructura social, aquest enfocament sosté que fins i tot aquestes elits poden deixar de sortir-ne beneficiades: una "invasió de facto" pot alterar les elits existents i desplaçar aquells que inicialment creien estar protegits per la seva posició.*

CINQUÈ NIVELL — IMMIGRANTS (BENEFICI RELATIU)

Els mateixos immigrants constitueixen un nivell específic perquè, encara que no siguin els més privilegiats de la societat receptora ni gaudeixin necessàriament d'alts nivells de consum, el moviment migratori sol representar per a ells una millora relativa respecte al seu punt de partida.

Integrants del nivell

Immigrants que accedeixen a oportunitats econòmiques, serveis, seguretat material o condicions generals que consideren millors que les disponibles al seu país d'origen.

Treballen en sectors de baixa remuneració i sense molts luxes; en determinats segments laborals la seva incorporació pot contribuir a pressionar a la baixa els salaris o les condicions dels treballadors que ja hi eren.

Alguns immigrants depenen en major mesura d'ajudes públiques o de mecanismes assistencials i poden mantenir un nivell de vida que consideren preferible al que tindrien al seu país d'origen.

◆ **Tesi del nivell:** *La seva posició millora en relació amb el punt de partida i, en general, si romanen al país, és perquè estan prou satisfets amb la seva situació. El benefici s'ha d'entendre aquí en termes relatius, no com a pertinença a una elit o a un grup social especialment ric.*

SISÈ NIVELL — ELS QUE NO TENEN CLAR QUÈ HI GUANYEN

Aquest nivell correspon principalment a les classes mitjanes no propietàries. Poden rebre alguns beneficis difusos del creixement agregat o del consum, però no capten amb claredat les rendes patrimonials ni els beneficis empresarials dels nivells superiors, mentre comencen a suportar costos cada vegada més visibles.

Integrants del nivell

Classes mitjanes no propietàries que no es beneficien de la revalorització immobiliària o de l'augment de les rendes del lloguer.

Treballadors i llars amb beneficis econòmics indirectes o difícils d'identificar.

Persones que poden assumir més costos fiscals, residencials o d'accés als serveis sense rebre una compensació clara.

◆ **Tesi del nivell:** *És una zona d'incertesa: els beneficis són difusos i els costos creixents. No són necessàriament els més perjudicats, però tampoc queda clar què hi guanyen amb el procés.*

BASE — ELS QUE SUPORTEN ELS COSTOS

A la base se situen la classe mitjana-baixa, la classe treballadora local i, en particular, les llars no propietàries exposades directament a la competència per salaris, habitatge i serveis públics. Dins del model, són els qui concentren una proporció més gran de costos i reben menys beneficis compensatoris.

Integrants del nivell

Treballadors locals de salaris baixos o mitjans-baixos exposats a una oferta laboral més gran i a pressió a la baixa sobre salaris o condicions.

Llars no propietàries que suporten l'augment del preu dels lloguers i una competència més gran per l'habitatge assequible.

Usuaris intensius dels serveis públics que pateixen saturació, temps d'espera o una menor disponibilitat relativa de recursos.

Veïns de barris on es concentra el creixement demogràfic i que perceben degradació de l'entorn, més inseguretat o canvis accelerats en les condicions de convivència.

Classes baixes i mitjanes-baixes que poden percebre que una part dels recursos socials disponibles es reparteix entre més població mentre elles no reben pràcticament cap benefici directe de la immigració.

◆ **Tesi del nivell:** *Aquí es concentren els efectes negatius: costos directes sense beneficis compensatoris clars. Aquesta franja pot abastar una part molt àmplia de la població —potencialment una gran part de la classe mitjana no propietària i treballadora— i constitueix, en aquest model, el grup social més perjudicat per la immigració.*